

Stille med Gud

Når man er på retreat på Søsterhjemmet på Haraldsplass er det av med klakk-sko og på med myke raggsokker. Side 6-7

Tiltrekkende bok

Per Barsnes har anmeldt boka «Og Ordet vart nynorsk» av Jarle Bondevik. – Eit produkt med stor kulturhistorisk verdi, mener prosten i Fana. Side 12

Brev fra Sør-Afrika

«Gå ikke på gaten i Soweto, dere kan bli slått ned.» Likevel gikk jeg på gaten i Soweto. Og det vil jeg aldri glemme, skriver Idar Kløving. Han har vært på Afrika og gir glimt fra reisen. Side 14-15

Bjørge Hausle Bondevik:

Kvinnen bak de fargerike bildene

FOTO: HANS JØRGEN MORVIK

Blant kirkene i Fana har Søreide kirke en ganske uvanlig utsmykning. Alterbildet – det mest synlige kunstverket – skiftes ut fire ganger i året. Det er Bjørge Hausle Bondevik som har stått for utsmykningen; en internasjonal anerkjent kunstner med lokal forankring i Fana. Side 10-11

Årets kveder i Fantoft stavkirke

Berit Opheim fra Voss blir den sjuende i rekken som synger «Draumkvedet» i Fantoft stavkirke trettende dag jul. Side 5

-Livet er en adventstid

Advent er forventningenes tid. Vi ser fremover og vet at dette dreier seg om Han som kom for over 2000 år siden. Han som kommer i dag og banker på din hjertedør. Han som skal komme for å hente sine. Det er dette det dreier seg om – adventstiden.

AV JAN ERIK LIEN

Adventstiden burde ikke dreiere seg om store kjøpesentre med glitter og stas, hastige og stressede foreldre som drar med seg sine barn inn i en hektisk og uoversiktlig tidsperiode. Hvor alt til slutt kulminerer med utmattede foreldre som har lite ressurser, tid og krefter igjen til sine barn og øvrige familie når julen er der.

Derfor er det så viktig for oss å stoppe opp og minne hverandre på at adventstiden i grunnen har et dobbelt særpreg: Vi forbereder julehøytiden, samtidig som det skal minne oss om Jesu gjenkomst ved tidenes ende. Begge disse grunner gjør advent til en tid fylt av hengivenhet, glede og forventning.

Simeons lovsang

Da jeg var liten gutt, trodde jeg at «advent» hadde noe med «å vente» å gjøre. Jeg trodde at vi hadde adventstid fordi vi går og venter på jul. Nå vet jeg jo bedre, nemlig at advent betyr «komme», og at adventstiden er ment som en forberedelsestid for Jesu komme – først hans komme og nærvær som menneske, og så hans andre komme på den ytterste dagen.

Men i grunnen er det egentlig ikke så dumt å tenke seg advents-

Jan Erik Lien.

FOTO: BJØRN MOE

tiden også som en ventetid. For mens vi forbereder oss, venter vi samtidig på det vi forbereder oss til. Det fortelles om en gammel mann som het Simeon. Han gikk også og ventet. Han «ventet på tiden som skulle komme med trøst for Israel». Mens han gikk slik og ventet, fikk han plutselig oppleve at ventetiden var over. Maria og Josef kom med sin nyfødte til templet, og da Simeon fikk se dem, tok han barnet i sine armer, priste Gud og sa: «Herre, nå lar du din tjener fare herfra i fred, slik som du har sagt. Med egne øyne har jeg sett din frelse...».

Jesu komme

Livet er som en eneste lang adventstid for alle mennesker. Ikke alle venter på noe utover dette livet, og slett ikke alle bryr seg om å forberede seg på Jesu komme. Hva venter du på? Hvilke forventninger har du når det gjelder fremtiden? Kanskje har du ingen andre forventninger enn at du og dine må få det godt og du må få leve et langt og godt liv. Eller, venter du på trøst? Da trenger du ikke vente lenger, for han som skulle komme med trøst, er kommet. Og han gir trøst til alle som vender seg til ham. Ventetiden er derfor over, og vi behøver ikke vente lenger. Derimot vil vi fortsette å våke og være forberedt på den dagen han kommer for andre gang. Den dagen vil vi fortsette å vente på, for da skal han gi oss en evig trøst! ●

Ha en velsignet adventstid!

-Deilig å slippe å planlegge middag

Dette sier Liv Sylvarnes, daglig leder i Skjold kirke. Med det antyder hun en type menighetsaktivitet som det kanskje skulle finnes mer av i kirken.

AV IDAR KLØVNING

På innsiden av kontordøren har hun festet en gummistrikk. Som igjen er festet til veggen. Det er ikke tvil om at hun ønsker en åpen dør. Og slik er Liv. Strikken har sin historie. Døren til kontoret har nemlig en tendens til å gli sakte igjen. Når folk stod i døren og pratet måtte de til stadighet skyve døren opp igjen underveis i samtalen. Derfor strikken. Hun ønsker en åpen dør, slik at folk kan komme til henne og fortelle om sine ideer, sine klager, sine glæder og meninger. Da går det kanskje i neste runde an å gjøre noe med det.

- Jeg prøver å være fleksibel og jeg ønsker at folk skal være det. Ting må gli. Uenighet er viktig å få på bordet og det er like viktig i neste omgang å kunne legge det bak seg.

-Antyder du noe om uenighet på arbeidsplassen?

- Nei, nei, ikke mer enn det bør være på arbeidsplasser. Folk er ærlige og vi kan ha meningsforskjeller, men det er på en positiv måte og jeg tror vi er flinke til å la dette være kreative prosesser som det kommer gode ting ut av. Vi har en særdeles godt fungerende stab som både jobber godt sammen og har det kjekt ilag.

Trillende latter

Med sin trillende latter som toner fra kontor, lunsjrom og ganger er hun med og skaper et godt arbeidsmiljø rundt seg. Små kommentarer gjennom dagen vitner om både selvironi og humor.

- Jeg er nok en glad person, selv om de kanskje ikke alltid ville sagt det om meg hjemme. Jeg er glad i folk, det er viktig å ha det

Refleksjon

Tegn nr 6.04

Bladet utgis av menighetsrådet i samarbeid med BKF og de andre menighetene i Fana, og sendes til alle hjem i menigheten. Vi tar med glede i mot artikler av ulike slag og gjerne også reportasjetips.

Lokalredaksjon:

Jan Erik Lien, telefon 55132952
Lokal kontaktinformasjon: Se side 13

Levering av stoff:

Stoff kan leveres til menighetskontoret eller e-post: skjold.menighet@bkf.no
Digitale bilder: Velg høy oppløsning.

Sentralredaksjon:

Redaktør: Anne Myklebust Odland
Red.råd: Hans J. Morvik, Jan-Erik Lien, Lisen Skarstein og Gulborg Aarli, Frode Høyte, Dag Vaula, Sigmund Austrheim, Sverre Trætteberg.
Tlf. 55 27 04 07 Mob. 412 16 644
Epost: amyland@online.no

Grafisk produksjon:

Dragefjellet Produksjon
55 23 25 47/post@dragefjellet.no
www.dragefjellet.no

Trykk: Grafisk Trykk, Straume

Neste nummer: 18. januar
Stoffdeadline: 5. januar

Profil

ÅPEN: Liv Sylvarnes ønsker en åpen dør, slik at folk kan komme til henne og fortelle om sine ideer, klager, gleder og meninger.

kjekt ilag. Også er det viktig å være tydelig. Jeg ønsker at andre er det mot meg og jeg ønsker å være det tilbake. Det skaper trygghet mellom mennesker.

Liv bærer med seg en naturlig autoritet. Hun vet mye om hva hun vil, og gjør hun ikke det, så latter hun heller ikke som noe annet. Vi vet hvor vi har henne. Hun er opptatt av å skape et godt arbeidsmiljø. Det er med og skaper inspirasjon til arbeidet.

- Jeg forsøker å være en motivator for at andre skal gjøre en god jobb. Det gjelder både stab og menighetsråd. Jeg skriver og driver saksbehandling for rådet, så frigjøres tid til viktigere ting.

Ingen vyer om å frelse

Om hun har visjoner for arbeidet? Joda, visjonene er der, det avslører hun når hun prater i veg. For det gjør hun, det er lett å få Liv i tale.

- Men jeg har ingen vyer om å kristne mennesker. Det viktigste også i kirken er å komme sammen og ha det godt og kjekt. Aktiviteter for aktivitetens skyld er lite meningsfullt. Målet må være å skape gode relasjoner og gode opplevelser. Dette kommer ikke av seg selv. Vi må klare å skape aktiviteter som er attraktive. Folk må ha lyst til å komme, for de færreste kommer bare fordi aktiviteten er i kirken. Det skal finnes noe her som man kan trives med og som skaper nettverk. Mange opplever at kirken har før høye terskler. Dette må vi bryte ned. Det skal være godt å være her, hverdag som helg. Så kan dette skape grobunn for å snuse mer på troen. Selv om

vi i kirken kan formidle troen, så må folk oppdage den selv.

Savner noe for familien

- Her er mye fint. Frivillige medarbeidere myldrer inn og ut av kirken. De stopper opp og prater om løst og fast. Både unge og eldre har det kjekt og finner lett sin plass. Kanskje jeg likevel savner noe mer for hele familien. Det er viktig å ikke splitte familiene for mye. Det går godt an å ha samlinger der alle kommer samtidig til samme sted og der alle likevel finner sine medspillere og trives under samme tak. Julemessene er et slikt sted, men det er jo ikke så ofte. Der også noen andre lignende.

Så prater hun om Søreide. For Liv er nemlig leder i menighetsrådet i Søreide kirke.

- Vi har begynt med noe vi kaller TGF, «Thank God it's friday.» På fredagen selvsagt. En gang i måneden kan familier komme til kirken. Der får vi ferdig middag. Det er deilig å kunne gå ut dørene en ettermiddag og vite at middagen står ferdig. Her spiser vi først sammen. Så sitter vi gjerne og bare prater, en kopp kaffe, litt kake. Etter middagen ser vi lite til barna. Da koser de seg i peisestuen og her de ettersett av «innleide» ungdommer. Der kan de se barne-TV, leke og løpe. Det er da vi voksne har program med et 45 minutters kåseri eller foredrag. Kort sagt et fristed. Og det kommer mange.

Liv trives godt med sitt arbeid, og hun bekrefter det. Kanskje er det fordi hun liker å være sjef? Kanskje det. Hun passer i alle fall i rollen. ●

-Adventstiden inkluderer alle

June Merete Baarøy (24) og Ellen Marie Mosevoll (26) traff hverandre i Skjold kirke i fjor og oppdaget at de hadde mye til felles. Nå til jul holder de konserter både i Kristiansand, Os og i Skjold kirke.

AV JAN ERIK LIEN

June er aktiv både som sanger, dirigent, vikarorganist, komponist, sangpedagog og pianolærer, og Ellen Marie er avgangsstudent ved Griegakademiet. Til våren er hun utdannet kantor.

June Merete Baarøy og Ellen Marie Mosevoll. FOTO: JAN ERIK LIEN

June er vokst opp på Nordås, gikk i kor fra hun var to år og fikk pianoundervisning fra 6-årsalderen. I dag vikarierer hun som organist i Biskopshavn kirke. Ellen Marie er fra Eidsvåg og kom tidlig med i barnekor og speideren. Hun spiller i dag ved gudstjenestene i Bergen Landsfengsel, noe som har gitt henne et annet perspektiv på livet.

Klassiske perler

Konsertene vil inneholde velkjente julesanger, klassiske perler, folketoner og amerikanske julesanger. I tillegg til nyere julesanger vil jentene også presentere noe som er egenkomponert. Det hele bindes sammen med opplesning av dikt og fortellinger, og de legger stor vekt på at de som kommer skal kunne få noe av Jesus gjennom sang, musikk, dikt og fortellinger.

Fentene er bevisst på at bruken av kirkerommet kan være en balansegang. Kirkerommet skal ikke misbrukes til arrangementer som kan virke støtende på menigheten. Det skal brukes med respekt og være et sted hvor alle mennesker skal føle seg velkommen.

Materialistisk

Både June og Ellen Marie synes adventstiden i dag er blitt for materialistisk. Norge er så smått begynt å ta innpå London når det gjelder å være tidlig ute med glitter og stas i kjøpesentrene. Begge er enige i at vi må bestrebe oss på å få en inkluderende kirke, som både er tolerant og fleksibel.

Når du jobber i kirken i adventstiden kommer du også nærmere kjernen til det vesentligste med advent: at han som kom for over 2000 år siden også skal komme igjen. Adventstiden skal være et pusterom hvor du skal få noe igjen og samtidig være en forberedelsestid for Jesu komme. ●

NAVN: Knut Ytre-Hauge, kirketjener i Skjold kirke

? **Arbeidskirke eller katedral**

-Arbeidskirke.

? **Orgelbrus eller Ten Sing?**

-Orgelbrus.

? **Lang eller kort preken?**

-Kort.

? **Barnetro eller omvendt som voksen?**

-Barnetro utviklet som voksen.

? **Kirkekaffe eller fort ut på tur?**

-Fort ut til hytten i Øygarden.

? **Beste bibelhistorie?**

-Bryllup i Kanan.

? **Vakreste salme?**

-Dåpssalmen «Fylt av glede» (s.618)

? **Hvorfor går du i kirken?**

-Føler et sterkt samhold.

? **Liker best ved gudstjenesten?**

-Dåpen og nattverden.

? **Vil invitere til gjestepreken?**

-Jermod Hausberg.

Gladmelding fra Skjold Trim- og Seniordansegruppe

Hver onsdag i menighets salen i Skjold kirke møter vi opp vel 30 personer. Problemene med den enkelte kan være forskjellig: hofter, knær, skuldre, rygg.

Men her er vi i fellesskapet for å «glemme alt og bli i godt humør». Trimleder er Ingeborg, og Ellen er seniordanseleder. Seniordansen i Skjold kirke startet for fire år siden. Ordet dans skurrer kanskje i enkeltes øre, men det har grepet om seg og blitt en suksess i alle europeiske land, også i Norge. Lokaler som blir brukt er ofte menighetshus og andre lokaler tilknyttet kirken. Ende-

lig er det blitt anledning for damer og herrer i sin beste pensjonistalder å få kjenne og bruke rytmen i kroppen etter spesiell god musikk. Fornuftig kosthold og mosjon og riktig bruk av kroppen er blitt

nøkkelen til et bedre liv. Etter dansen blir det tid til en kaffetår.

Trim og dans uten stans, bruk armer, ben og hode, du vil merke det er av det gode. ●

HILSEN INGEBOG OG ELLEN

Wienervals på Skjold

Med feiende flott sang og iført stilriktige kostymer trollbant tenoren Jan Erik Endresen og sopranen Åse Solvi publikum med velsmakende utdrag fra opera, operette og musikal.

AV NORA SEIME PETERSEN

Det var menighetens voksenkor, Cantus, som for fjerde år på rad inviterte til Kultur kafé i Menighetssalen. Rammen rundt arrangementet var Kulturdagene i Fana som arrangeres hver høst, og som gir lokale musikk- og sangkrefter en kjærkommen anledning til å profilere seg i nærmiljøet.

På årets Kultur kafé sto Cantus for salg av kaffe og hjemmebakst, og varmet i tillegg opp kafégjestene med et knippe Negro Spirituals. En av menighetens unge sangere, Kjerstin Kvaavik, bidro også med flott italiensk solosang før

kveldens hovedgjester fikk slippe til.

Kappe og sjal

Jan Erik Endresen og Åse Solvi har de siste årene holdt en rekke konserter i Bergen og omegn – både kirkekonserter og konserter med opera og sanger/romanser som hovedinnhold.

På Kulturkafeen fremførte de utdrag fra Den Glade enke og Flaggermusen i sin soloavdeling. Etter hvert som de kom de inn med flosshatt, kappe, sjal og vifte, fikk de vist at de kan mer enn å bare synge. Her gikk det musikalske og dramatiske hånd i hånd.

Den siste avdelingen var solistene og Cantus sam-

men om. Her ble vi tatt med til Sommer i Tyrol, Wien og Sound of music. Det var et flott samspill mellom kor og solister, og det var tydelig at aktørene koste seg. Endresen og Solvi ga begge uttrykk for at de satt pris på å bli invitert på Kultur kafé, og skrøt av et entusiastisk publikum som ikke lot seg be to ganger til å være med å synge kjente musikalrefrenger.

Innimellom sanginnslagene var det god tid til prat over kaffekoppene, noe som tydelig også ble satt pris på. Og som enhver Kafé med respekt for seg selv, hadde også Cantus sin egen Kafé pianist – Espen Rotevatn – som bidro ytterligere til god stemning. ●

KVEDER: Berit Opheim fra Voss kveder «Draumkvedet» trettende dag jul.

FOTO: OLE BULL AKADEMIET

Draumkvedet
Fantoft Stavkirke
torsdag 6. januar,
klokken 18.00 og
klokken 20.00.
Velkommen til
kirke midtvinters!
Husk varme klær
og fottøy.
Billett: kr 100,-,
barn gratis.
Arr: Kulturutvalget i
Storetveit menighet.

Profil

Berit Opheim fra Voss blir den sjuende i rekken som synger Draumkvedet i stavkirken trettende dag jul. – For noen år siden hadde jeg ikke tort å si ja til oppgaven, sier kvederen.

AV BRYNHILD UTNE

«Draumkvedet» er et visjonsdikt nedskrevet i Telemark på 1800-tallet. Det er en avskattene i den norske litteraturen, finnes flere varianter og er tonesatt av mange. Diktet handler om visjonene til Olav Åsteson. Han faller i dyp søvn på julaften og våkner ikke før trettende dag jul. Han rir til kirken og forteller om sin vandring gjennom dødsriket. «Draumkvedet» bærer preg av katolske oppfatninger om himmel og helvete, skjærsild og prøvelser, og ble trolig laget på 1500-tallet. Kampen mellom det gode og det onde er sentralt i fortellingen. I flere år har det vært tradisjon å fremføre diktverket i stavkirken, og Berit Opheim fra Voss blir den andre vestlendingen og den sjuende i rekka som tar oppgaven.

Elev hos Ragnar Vigland

Som 20-åring var Berit elev hos Ragnar Vigdal fra Luster i Sogn, en guru og folketonekjempe i landet vårt.

Kveder i Fantoft stavkirke

- Han sitter sterkt i meg. Han var så raus og ga så mye, sier Berit og legger til: - Det er svært ofte møte med mennesker som har ført meg videre. De har skubba meg fremover slik at jeg tør mer.

- Og nå tør du å synge «Draumkvedet»?

- Det hadde jeg ikke våget for noen år siden, men nå er jeg klar! sier hun.

Av musikere som har betydd mye for henne, nevner Berit Opheim først og fremst sambygdingen Per Indrehus som døde siste året. Dernest komponisten Lasse Thoresen og luttspiller Rolf Lislevand.

Forbilder

- Hva med forbilder?

- Det er tre personer som sitter sterkt i meg. Ragnar Vigdal, Margreta Opheim og Olav Fletre. Han kjente jeg fra han var 95 til 100 år! Det var ikke bare sangen deres som var viktig for meg, men den åndelige og personlige kontakten som vi fikk, sier Berit.

Ingen hippe sanger

Berit Opheim er ikke født inn i folke-musikkmiljøet, selv om en skulle tro det.

-Nei, det var lite musikk hjemme. Men jeg har alltid songet, helt siden jeg var pitteliten. Jeg pleide sitte i ei huske oppi et tre og lekte at jeg spilte inn plate. Senere spilte jeg trombone i korps. Da jeg var student på Griegakademiet fra 1987 hadde jeg et ukesopphold på Ole Bull Akademiet i hjembygda og møtte folkemusikken der, forteller Berit.

- Hvordan opplever dine egne barn på 4 og 7 år sangen og folkemusikken i hjemmet?

- De blir nødt til å ha et forhold til musikken som blir sunget og spilt hjemme. Mannen min spiller hardingfele, så de får mye med seg, ler Berit og legger til:

- Jentene synger mye og har et stort repertoar. Det gleder morshjertet! Den eldste sier likevel: «Mor kan ingen hippe sanger!» ●

Stille sammen

Når man er på retreat på Søsterhjemmet på Haraldsplass er det av med klikk-klakk-sko og på med myke ragsokker. I tre kveldstimer senker skuldrene seg og det er total stillhet.

AV ANNE MYKLEBUST ODLAND

Det høres subbing av tøfler rundt buffeten i spisesalen. Ute er det mørk høst, inne varmende telys. Fagott, gitar og blokkfløyte spiller Taize-sanger og kjente salmetoner fra stereoanlegget. Det ryker fra varme tekopper, og ti kvinner sitter rundt langbordet og tygger.

Det er stille. Ingen snakker.

På hver sin plass er det lagt ut Bibelvers. Der jeg setter meg ligger Salme 118, vers 6: «Når Herren er med meg, frykter jeg ikke».

Tankene får vinger i stillheten.

Aktive og engasjerte mennesker med krevende oppgaver i kirke og samfunn, finner fokus gjennom bønn og meditasjon. Retreat gir en skapende pause der tempo og skuldre senkes.

Man blir oppmerksom på Gud og på det som rører seg i ens eget indre.

Sammen i kapellet

Det er en helt vanlig onsdagskveld og retreat på Haraldsplass. Kvelden åpner med samling i det lille kapellet. Også her dus belysning, varmende stearinlys. En enkel gudstjeneste.

- Når vi holder retreat bygger det på Jesu ord til disiplene, når han sier: Kom med til et ensomt sted hvor vi kan være alene, og hvil litt, sier diakonisse Annbjørg Vågen. Hun har et stort kors hengende rundt halsen. Hun smiler varmt til oss.

- Selv gikk Jesus ofte ut i ødemarken for å be og møte sin Far, slik profeten hadde gjort før ham og ørkenfedrene gjorde siden, de som skapte de første klostrene, sier hun.

- I vårt samfunn blir hvile nedprioritert. Men vi trenger det. For å få nye krefter.

I KAPELLET: En retreatkveld på søsterhjemmet på Haraldsplass innebærer gudstjeneste i kapellet, stille måltid og samtale.

Vi synger. Salmene lyder spedt, med likevel er det energi. En vilje i sangen.

Kirkens erfaring er stillheten er en sikker vei til Gud. Nettopp klostrene har bevart en ubrutt tradisjon for stille retreat. I den protestantiske kirke er man nå i ferd med å finne tilbake til stillhetens, bønnens og meditasjonens

betydning for den enkelte troende og for kirkens liv.

Jesus-meditasjon

- Man kan også være stille med Gud hjemme, men det er lettere å komme sammen og være stille, enn å finne disiplin i sin egen stue, sier Annbjørg Vågen.

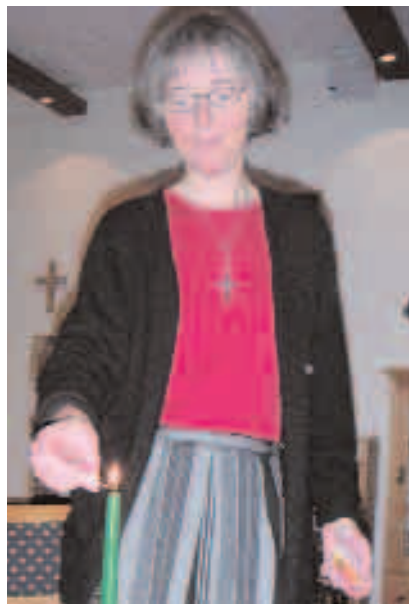
med Gud

En helg med retreat

Helgen 26.-28. november arrangeres det adventsretreat på Søster Regines minne på Haraldsplass, ledet av Knut Kaldestad og Helge Unneland, og det blir nye retreatkvelder på nyåret. For mer informasjon, kontakt Kari Nesse, 55979605.

med musikk, meditasjon, forbønn, personlig
ALLE FOTO: ANNE MYKLEBUST ODLAND

VARMENDE LYS: Annbjørg Vågen tenner mange lys på Søsterhjemmet når det er kveldsretreat.

KIRKEKUNST: Det er dus stemning i kapellet, og stemningsfull keramisk kunst med bibelske motiver på veggene.

Etter det stille aftensmåltidet sprer vi oss i stuene på Søsterhjemmet. Noen krabber opp i myke sofaer, krøller føttene under seg. Åpner Bibelen. Leser. Leser om igjen. Mediterer over bibelteksten. Tenker. Ber. Hele tiden er det total stillhet.

Denne kvelden handler det om Martha og Maria som får Jesus på besøk, slik Lukas. Veiledningen til meditasjonen oppfordrer oss til å lære versene utenat, leve oss inn i hendelsen, som om vi ble med Jesus inn til de to søstrene, lytte til stemmene, se ansiktsuttrykk, reaksjoner og kjenne på atmosfæren. Hva legger vi merke til? Kjenner vi igjen noe hos oss selv?

Retreat er å ta tid til å komme nær Gud, lytte, smake og se. Det handler om å elske Herren av hele sitt hjerte. Samtidig skjerpes blikket for medmennesker og skaperverk. Tausheten gjør det mulig å høre Gud tale.

Deler tanker

Først mot slutten av kvelden brytes tausheten. Når Annbjørg Vågen ringer med den lille bjella, samles vi i kapellet. Det blir anledning til å snakke om det en har opplevd gjennom meditasjonen. Flere hiver seg utpå, deler tanker, følelser, indre bilder, selv om Annbjørg også har sagt at det kan være fint å gjemme det en har opplevd i sitt eget hjerte, la det virke i våre liv.

Det åpnes også for personlig forbønn og personlig samtale med en av søstrene.

-Jeg får alltid noe ut av en kveld med retreat, sier Kari Midtgård, medlem i diakonifellesskapet ved Haraldsplass.

- På forhånd hender det at jeg tenker, «i kveld er jeg trøtt, jeg kommer til å duppe av», men så blir det alltid så fint likevel, sier hun.

- Retreat passer kanskje ikke for dem som er alene ellers i hverdagen, men kjen-

«Han gir den trette kraft, og den som ingen krefter har, gir han stor styrke»

JES. 40:29

nes kanskje best for dem som opplever hverdagen som stressende, sier hun og legger til: - Retreat er en form for stillhet man må venne seg til. Men jeg har aldri angret på at jeg har brukt en kveld på å være stille sammen med Gud.

Frikirkelige pastorer etablerte landets første retreatsenter på 50-tallet. Siden er en rekke retreatsteder kommet til. Det mangler ikke lenger på muligheter for den som vil følge sin lengsel, senke skuldrene og feste blikket på Gud. ●

SITATENE ER HENTET FRA BROSYREN «RETREATSTEDER I NORGE», UTGITT AV KIRKENS INFORMASJONSTJENESTE OG RETREATSTEDER I NORGE.

«Kast på Herren det som tynger deg, han vil sørge for deg» SALME 55:23

Reportasje

Kan vi
syng

Deilig er jor

«Deilig er jorden»
stråler og funkler av
lys. Jorden er deilig
og Guds himmel er
prektig. Men – kan
vi syng slik i dag?

AV VAGN CHRISTENSEN

Om «Deilig er jorden» sa biskop Ludwigs: «Den stråler og funkler av lys. Ikke en skygge finnes i den. Ikke en stein på veien. Ikke en anelse av noe mørkt og stygt. Jorden er deilig og Guds himmel er prektig. Veien mellom dem går gjennom de fagre riker på jorden og vi går denne veien med sang. Selv dødens harde virkelighet anes kun som et ledd i den store vandring mot målet».

Salmedikteren B. S. Ingemann levde et stille liv, uten store sorger og motgang. Livet virket nesten som et barns trygge liv i en av Danmarks vakreste egne, i den gamle byen Sorø på Sjælland. Men – tiden har endret seg siden da. Jorden er ikke deilig lenger.

Slik vil nok mange som synger den gamle salmen, tenke.

Er det rett å tenke slik? Salmens historie kan kanskje kaste lys over spørsmålet.

Ble grepet av melodien

Dens historie begynner i Tyskland, hvor man hadde en gammel juleviser på seks vers som ble sunget ved prose-sjonsfesten på Jesu Legemsdag. Best kjent er nok stiftprost Brochmanns gjengivelse av salmen hvor det første av versene lyder: «Herligste Jesus, alle herrers herre.

Guds og Jomfru Marias søn, Dig vil jeg elske, dig vil jeg ære, Du er mit liv, min krone skjønn». I lange tider synes både tekst og melodi å ha vært glemt, men unge tyske hym-

ENGLENE SANG DEN ... først for markens hyrder. Skjønt fra sjel til sjel det lød: Fred over jorden, menneske fryd deg. Oss er en evig Frelser født. «Deilig er jorden» ble skrevet i 1850 av den danske dikter B. S. Ingemann. Glassmaleriet er laget av elever ved Skjold skole. FOTO: ANNE M. ODLAND

Kronikk

nologer fikk den og andre gamle, halvglemte folkesanger gravd frem igjen. I 1842 offentliggjorde de dem under tittelen: «Schlesiske Folke-

sange med Melodier».

En dag fant pastor Fenger i Lynghe heftet. Selve sangen tiltalte ham ikke særlig, men han ble betatt av melodien. Grepet, gikk han til Ingemann for å gjøre ham kjent med den. Han hadde sin datter Johanne med, slik at hun kunne spille melodien for Ingemann.

– Ordene dur ikke, sa Fenger, da han hadde sunget salmen for Ingemann. – Men skriv du nogle gode danske ord til denne vidunderlige melodi.

Dermed var saken lagt i Ingemanns hånd.

Slaget ved Isted

Noen få dager etter mottok Fenger et brev fra Ingemann med de tre små kjente vers, bygget over englesangen på Betlehems-marken: «Ære være Gud i det høyeste! Og på jorden fred blant mennesker som har Guds velbehag».

Alt dette lyder såre smukt og idyllisk. Men – idyllen i Danmark var brutt, også i Sorø.

Det er sjeldent nevnt når salmen omtales, at Treårskrigen var i full gang. På veiene gikk kolonne etter kolonne av

den

den dag i dag?

Danskfødte Vagn Christensen kom som ung mann til Bergen, og her har han siden bodd. Han har i mange år vært knyttet til Y's Men's bevegelsen og er for tiden president i Bergen Olav Kyrrer Y's Men's Club. Her forteller han om hvordan en av våre mest kjente salmer ble til.

unge soldater på vei mot en uviss skjebne, mens folk stod med frykt og håp og vinket farvel. Også Ingemann sto stille og taus, men hva han så, gjemte han i hjertet sitt. Så fulgte slaget ved Isted, og seieren til tross, med tap av mange hundre unge soldater. Mange sang om slaget, ikke Ingemann.

Derimot skrev han noen dager senere til Fru Rosenørn: «I disse dage lever og ånder vi med vor mageløse hær på gamle Dannevirke. Gud give nu, at det store fjendskab må have udblødt sig og en retfærdig fred må være tilkæmpet». Det var umiddelbart deretter han skrev: «Dejlig er jorden», sikkert delvis under inntrykk av hva han hadde opplevd sammen med sitt folk i disse tunge tider.

En fallen slekt

Det gjorde den gamle dikter uendelig ondt å se Guds jord blodpletet, og å merke at sinnene var forgiftet av hat, lik som det gjorde ham ondt å tenke på de mange som måtte lide, og de enda flere som nå måtte sørge. Til den gamle folkemelodiens toner skrev han så hva han selv følte, og det han mente hans folk trengte å høre, nemlig engelenes julebudskap om fred.

Salmen er nemlig ingen idyll, ikke noe stemningsbilde, men et budskap, et evangelium i en tung tid. Den taler om Guds fred midt i striden, evangeliets budskap til en syndig jord og en fallen slekt. Derfor kan vi trygt synge salmen, selv i en atomtid.

«Ingemann var termometret for Danmarks hjerte», sier Grundtvig. Og dermed mener

han vel, at det der dypest rører seg i det danske folkesinn, fant sitt reneste og mest umiddelbare uttrykk i Ingemanns sang. I den er der en tone som ingen annen dansk dikter har kunnet fange, og det skylles at han eide et så fromt og stemningsrikt sinn. Derfor kunne han også i sin sang få den riktige julestemning fram.

I juletreets hage

Og som julen alltid hadde stått for ham som årets skjønneste fest der ofte hadde spredt lys og glede over hans sinn, gjorde den det også til sist. Mot slutten av februar 1862 begynte han å skranke, og 24. februar sovnet han stille inn uten noen døds Kamp.

Noen dager før hadde han framsagt et dikt hvor nettopp julen hadde fått en framskutt plass, og hvor tankene om den siste jul skildres på en betakende måte. Han hører igjen lyden av den knirkende døren, den lyden han aldri har kunnet glemme, og som alltid minnet ham om døden. Forventningsfull står han nå selv foran den hemmelighetsfulle døren og minnes de mange ganger han hadde stått foran døren som skjulte juletreet.

Nå ser han døren gå opp, og der står juletreet i all sin prakt, skjønnere og mer strålende, enn han noen gang hadde sett det her på jord: Og åpnes døren helt til sist, Så vet de, at Jesus-barnet visst, Har brakt dem julegave. Så ser de – hva de trodde for – Vidunderlig bak åpen dør

Står juletreets have.

Den gamle juledikter var nå selv gått inn i juletreets evige hage. ●

**BERGEN OG OMEGN
BEGRAVELSESHJELP**

Teatergt. 20, 5010 Bergen
Tlf. 55 21 44 50

Mobil 917 51 700

- DØGNVAKT
- PARKERING
- BLOMSTER
- MONUMENTER

Vi utfører alt det praktiske eller tilrettelegger for pårørende som ønsker å gjøre noe selv

Velkommen til

FANA SPAREBANK
- en bank å stole på

tlf. 55 91 98 00
www.fanasparebank.no

Mellom hvert
menighetsblad...
følg med i

Fanaposten

Tlf. 55 11 80 10
Fns: 55 11 80 11

Hver fredag:
Kunngjøring om gudstjenester
i Fana Prost.

E-post:
virian@fanaposten.no
E-post:
anzouaevd@fanaposten.no

**Husk på
dåpsbarna!**

Gode bøker og
god musikk får du hos

**VESTLANDSKES
BOKHANDEL**

Vehikalm. 1, 5014 Bergen
Tlf. 55 51 79 63
parlovvelbok.no

Hvordan har du det...
EGENTLIG?

Krisetelefon
815 33 300

Eposttjeneste
www.kirkens-sos.no

Kirkens SOS
ET MENNESKE Å PRATE MED
NÅR LEBET ER SØR VERST

**Solstrands
BEGRAVELSESBYRÅ A/S**

Vi ønsker å bidra til
en verdig gravferd

Tlf. 55 32 55 50
Døgnvakt

Hörn. Foss g 11 - 5087 Bergen

Alterbildene i Søreid

Søreide kirke har en ganske uvanlig utsmykning. Hein Heinesens altersmykke, som henger over alteret er uvanlig nok. Men det mest uvanlige er at alterbildet – det mest synlige kunstverket i kirken – er utskiftbart. I alt 4 bilder finnes, et for hver av kirkeårets farger. Alle er synlige i kirken til enhver tid, men på plassen bak alteret skiftes bildet i takt med kirkeårets skiftinger.

AV HANS JØRGEN MORVIK

Bildene er malt av Bjørg Hausle Bondevik, en billedkunstner med stor internasjonal anerkjennelse. Men som likevel er så lokalt forankret at hun har deltatt i menigheten i tykt og tynt helt fra starten. I inneværende periode sitter hun i Menighetsrådet.

Bjørg har sin formelle utdannelse fra kunstakademiet i Århus, så det lå kanskje i kortene at hun kom til å satse mer internasjonalt enn her i Norge?

- Nei, det var vel heller slik at da jeg kom hjem til Bergen passet jeg ikke helt inn i kunstmiljøet her. Jeg falt på en måte mellom to stoler; mellom de gamle naturalistene som stort sett malte Bergensmotiver, og de unge som stort sett drev med politisk orientert kunst. Derfor ble jeg nødt til å prøve meg utenlands.

Heldig valg

Dette var et heldig valg. Hun kom raskt med på flere store utstillinger i England. Dette var fra 1966 og utover. Hun fikk gode kritikker og mange kontakter. Fra 1968 kom hun også med på Paris-salongen. Dette ledet til flere oppdrag i Frankrike og USA, og til separatutstillinger i Biarritz og København.

Det var derfor en svært merittert kunstner som fikk oppdraget til å utsmykke Søreide kirke til åpningen i 1973. De to første bildene, det hvite og det grønne var ferdige til åpningen. Av forskjellige grunner skulle det ta over 20 år før de to siste ble laget. Men i 1996 kom det fiolette, og i 1997 det røde.

Hjemme i galleriet i Austre Solheia

KUNSTNER: Det er billedkunstner Bjørg Hausle Bondevik, bosatt på Søreide, som har malt de fire alterbildene i Søreide kirke.
Foto: Hans Jørgen Morvik

Et møte med Bjørg Hausle Bondevik

henger mange bilder. Svært forskjellige, men likevel gjenkjennelige.

- Det har vært viktig for meg å skape mitt eget uttrykk. Jeg synes det er flott at folk kan si at de lett så at det var jeg som hadde malt et bilde.

- Hvordan arbeider du?

- For det første maler jeg ikke om sommeren. Da lager jeg skisser og planlegger arbeidet for høst- og vårsemester. Når jeg setter i gang med et bilde vet jeg

alltid hva jeg skal gjøre, så det går egentlig ganske raskt. Det er ideene som styrer hva jeg maler. Jeg maler jo abstrakt. Men det er likevel ikke non-figurativt. Der er alltid en form der. Men jeg er nok mest opptatt av fargene. Av det å utnytte fargene maksimalt.

Grunnfarge

De fleste bildene har derfor en totalt dominerende grunnfarge. Best liker hun gult og blått. Men viser også frem et bilde som ser ut til å bestå av mange farger, men som hun likevel påpeker er malt med bare en brunfarge.

- Av religiøse motiver er det helst korset jeg har arbeidet med. I utallige varianter. Alle disse bildene er bygget over en bibeltekst selv om de er abstrakte. Jeg vil gjerne gi noe man kan meditere over. Noe som kan vekke tanker.

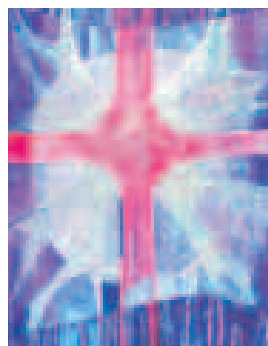
e kirke

Hvitt

BILDE FOR FESTHALVÅRET «LJOS OVER GRAV» (1973)

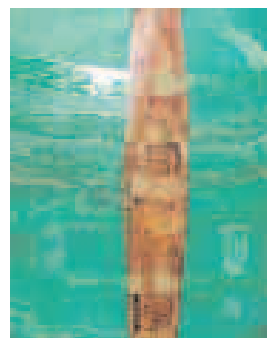
Bildet symboliserer at Guds lys fyller hele verden. Det hvite står for renhet og glede, og bildet skal gi uttrykk for seier (oppstandelsen) og håp om nytt liv.

Fiolett

BILDE FOR ADVENTS- OG FASTETID «STJERNA OG KROSSEN» (1996)

Liv og død, jul og påske knyttet sammen i et bilde. På gravsteiner blir både stjerner og kors brukt. Stjerne foran fødselsdato og kors foran dødsdato. Fortellingen om vismennene som fulgte stjernen til Betlehem har gitt oss stjernen som symbol for fødsel. Jesu på Golgata har gitt oss korset som symbol på død. På bildet lyser stjernen for håpet om nytt liv over korset.

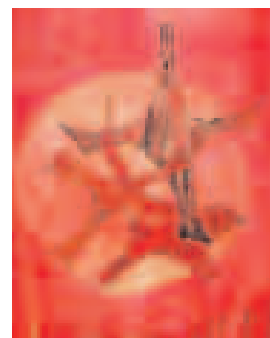

Grønt

BILDE FOR ARBEIDSHALVÅRET I KIRKEN «VINTREET» (1973)

Grønt er den fargen som er mest brukt gjennom året. Også i kirkeåret er det flest vanlige arbeidsdager. Jesus sa til disiplene sine: «Jeg er vintreet, dere er grenene.»

Vintreet er et godt symbol på hva en menighet er. Stammen er det viktigste, greinene er forskjellige og vokser i alle retninger, men alle er festet til stammen. Og uten at alle er med mangler det noe ved helheten.

Rødt

BILDE FOR PINSE OG MARTYRDAGENE «BLOD OG ILD» (1997)

Rødfargen symboliserer både lidelse, ild og kjærlighet. Kort sagt dramatisk. Ilden i bildet står for ildtungene som viste seg på disiplene pinsedagen. 3-tallet i bildet viser til at treenigheten er komplett når disiplene får Den Hellige Ånd. De skarpe kantene i bildet skal hentyde til martyrenes lidelse og død. ●

Profil

Alterbildene i Søreide kirke er store. Nå for tiden arbeider hun helst med mindre ting. Bilder som er egnet til å henge på veggen i vanlige hus. Hun er ikke så aktiv på utstillinger lengre heller. Som utstiller var hun mest aktiv fra 60-tallet til 1990. Men hun deltar fremdeles regelmessig på den Bulgarske humor- og satire biennalen!

Anstrengende

- Separatutstillinger i Norge er en temmelig anstrengende virksomhet. Det er vanskelig å få skikkelig oppfølging og PR for slikt. Nå holder jeg heller salgstutstillinger her i atelieret, så får de komme som jeg vet er interessert.

- Jarle (ektemannen) er blitt pensjonist. Du har ikke tenkt i samme baner?

- Har tenkt på det... men det skjer nok ikke frivillig... ●

Dahls Begravelsesbyrå

ESTABLERT 1929

Har over 80 års erfaring og leverer alle tjenester i mer enn 60 år i Fusa og hele Eikerfjorden.

Erfaring har gjennom årene opparbeidet en trygghet som betyr til en verdighet og still som de mest trenger den vet å verdsette.

Dette gjør vi på de plasserte plassene, etter min vil at vi skal gjøre det, slik man vil bli og dette setv i forbindelse til gravferd.

TLF. 55 13 15 00
HELE DØGNET
APELTUNVEGEN 1, 5222 NESTTUN
STOR PÅKLEDDINGSPLASS
VI KOMMER OGSÅ TIL HJEMMEKONFERANSER
LAG / KVELD
 Utgangspunkt: Kjøp Koff. Dahl privat 55 10 25 95

-Ei tiltrekkande bok

Med boka «Og ordet vart nynorsk» har professor ved Nordisk institutt, Universitetet i Bergen, Jarle Bondevik, gitt oss eit verk med stor kulturhistorisk verdi.

MELDT AV PER BARSNES

Omtale

Stofftilfanget til boka vart møysommeleg henta inn i høve hans doktorgradsarbeid, men vart til overs ved skrivinga av sjølve doktoravhandlinga. Han disputerte i 1986 på avhandlinga «Studiar i det nynorske bibelmålet». Det er difor grunn til å uttrykke stor takksemd for at han i ettertid på nytt tok tak i dette stoffet, og gjennom denne interessante boka har gjort ein så verdifull kulturarv lett tilgjengeleg for oss alle. Jarle Bondevik er ein akademikar som evnar å formidle fagkunnskapen sin på ein slik måte, at folk flest får gode lesaropplevingar. Det er ein kunst. At boka også er resultat av eit godt tverrfagleg samarbeid mellom Jarle Bondevik og kona, biletkunstnaren Bjørg Hausle Bondevik, gjer boka endå meir tiltrekkande. Hennar mange fargerike bilete av bibelske og kyrkjelege motiv, som illustrerer boka, gir boka liv på sin verdifulle måte. At arbeidet med boka dei to imellom, utover det saklege innhaldet, også har vore ei viktig samhandling i deira felles sorgprosess etter tapet av barnebarnet Jarl Totland, som døydde berre 10 månader gamal, noterer vi med stor respekt og varm medkjensle. Boka er tileigna hans minne.

Om bibelomsetjing

Boka gir ei skildring av korleis nynorsken vart grunnlagt som religiøst mål og teken i bruk i bibeltekstane. Det er ei interessant utvikling vi som lesarar her får høve til å fylgje gjennom dei bortimot 150 åra med bibelomsetjing til nynorsk.

Det blir gitt ei kort orientering om forholdet mellom grunnteksten, handskrifter på hebraisk og gresk, og det språket dei skal omsetjast til. Likeins er det interessant å få innblikk i

FORFATTER: Professor Jarle Bondevik.

FOTO: DAGEN

omsetjingsmetodar, der to hovudretningar har gjort seg gjeldande, ei ord-for-ord-omsetjing eller ei meningsomsetjing. Den siste blir også kalla ideomatisk omsetjing. Til dømes var 1938-omsetjinga ei ord-for-ord-omsetjing, medan det ideomatiske omsetjingsprinsippet hovudsakleg er lagt til grunn i 1978-utgåva av Bibelen frå Den norske Bibelselskap.

I kapitlet «Bibelomsetjing i Norden» får vi kunnskap om korleis arbeidet med å omsetje Bibelen i nabolanda våre har utvikla seg.

Tidsrommet 1850–1885 var ei banebrytande pionærtid for bibelomsetjing, og under kapitlet «Dei fyrste spirane» får vi eit interessant møte med spennande personlegdomar, som spelte ei viktig rolle i denne tidsbolken.

Imponerende bibliografi

I 1885 vedtok Stortinget at «det norske Folkesprog» skulle sidestilla med «vort almindelige Skrift- og Bogsprog» i skule og offentleg forvaltning. Parlatematrismen var innført i 1884 veit vi, og når dette vedtaket vart gjort, var Johan Sverdrup statsminister og Elias Blix kyrkjeminister. No var det gitt lovheimel for å bruke nynorsk i skule og kyrkje.

Dette formelle fundamentet måtte tolkast som ein honnør til det nynorske språkreisningsarbeidet. Dette formelle godkjenningstemplet vart nok

også ei stor inspirasjonskjelde for vidare språkreisningsarbeid, der nynorsk bibelomsetjing vart ein viktig del av biletet. Jarle Bondevik viser oss at bibelskriftene ikkje var ein verdifull byggestein berre i grunnlegginga av nynorsk som religiøst mål, men også i grunnlegginga av nynorsk som kultur mål og bruksmål.

Mot slutten av boka presenterer han ein imponerende bibliografi på heile fjorten sider over alle bibelomsetjingar til nynorsk frå 1853–2003. For å kunna gjere dette har han utført eit samalararbeid det står stor respekt av. Særleg på 1800-talet vart mange omsetjingar av korte tekstavsnitt trykte i tidsskrift og publikasjonar, som i dag er vanskeleg tilgjengelege.

Om nokon skulle sakne julegavetips til kulturmedvitne mottakarar, er boka «Og Ordet vart nynorsk» ei svært fin gåve å gi. Boka er å få kjøpt i bokhandelen. ●

Jarle Bondevik:
OG ORDET VART
NYNORSK
Soga åt den nynorske Bibelen
med bilete av
Bjørg Hausle
Bondevik

NORSK BOKREIDINGS-
LAG L/L BERGEN, 2003
ISBN 82-7834-027-7

Ny sjømannskirke i Torrevieja

Etter mange år med tilhold i ulike lokaler i Torrevieja i Spania har nå de om lag 10.000 nordmenn som bor i området fått sin egen sjømannskirke.

AV JAN ERIK LIEN

Over 1.500 mennesker var til stede søndag 17. oktober da prinsesse Märtha Louise åpnet den nye kirken. Blant de innbudte var også vår egen kapellan Bjørn Moe, som deltok under vigslingen som biskop Ole D. Hagesæther sto for.

Sjømannsprest Per Christian Solberg sa under sin hilsingstale at han så med stor glede på å flytte inn i egen kirke og ønsket at alle som kommer til kirken skal finne et hjem borte fra sitt eget hjem. Sjømannskirken i Torrevieja fikk navnet «Prinsesse Märtha Louises kirke» etter at organisasjonen mottok fem millioner svenske kroner som gave fra Kronprinsesse Märthas kirke i Stockholm. ●

OPPKALT: Det var en frisk og opplagt prinsesse som kom til sjømannskirken i Torrevieja (under).

FOTO: JAN ERIK LIEN

Husk nytt telefonnummer til menighetskontoret:

55 59 71 10

Sofus
FRISØRBALONG
TEL 55 13 09 33
Søsterv. 1
5236 Rådal

Gull - Sølv
2 hyggelige
forretninger
med godt utvalg
JUVELÉR
H.GAMS-HAUGSØEN
LAGUNEN og TORVALM. 1.

RIMI
Stormarked

Hvem-hva-hvor i Skjold menighet Menighetskontoret: Tlf. 55 59 71 10 • Faks 55 59 71 19 • E-post: skjold.menighet@bkf.no

ANSATTE I MENIGHETEN

Skjold menighetskontor:

Skjoldlia 55, 5236 Rådal
NYTT TELEFONNUMMER ..55 59 71 10
telefaks 55 59 71 19
skjold.menighet@bkf.no

Daglig leder Liv Sylvarnes

telefon arb. 55 59 71 17
telefon prv. 55 98 12 90
liv.sylvarnes@bkf.no

Kateket Idar Kløvning

telefon arb. 55 59 71 11
mobil 970 94 361
idar.klovning@bkf.no

Klokker Dagny Gilje Antonsen

telefon arb. 55 59 71 10
telefon prv. 55 26 78 39
dagny.antonsen@bkf.no

Soknediakon Kjerstin-Marie Vereide (vikar til mai 2005)

telefon arb. 55 59 71 15
telefon prv. 55 29 05 31
kjerstin.marie.vereide@bkf.no

Kantor Guro Rotevatn Buder

telefon arb. 55 59 71 16
telefon prv. 55 10 42 99
guro.rotevatn@bkf.no

Kirketjener Knut Ytre-Hauge

telefon arb. 55 59 71 12
telefon prv. 55 91 20 08
knut.ytre.hauge@bkf.no

Barnehagestyrer

Lena Aa. Austevoll
telefon arb. 55 59 71 10
telefon prv. 55 91 35 96

Menighetsrådsleder

Rune Mikkelsen
telefon prv. 55 13 45 14

Sokneprest Arne Brekke

telefon arb. 55 59 71 14
telefon prv. 55 13 76 62
arne.brekke@bkf.no

Kapellan Bjørn Moe

telefon arb. 55 59 71 13
telefon prv. 55 13 06 10
bjorn.moe@bkf.no

Kirkens konti:

Menighetsbladet 1644.21.60035
Skjold menighet 3411.32.01101
Givertj.diakoni 3418.18.00889
Konfirmantarbeid 3418 20 00436

AKTIVITETER I MENIGHETEN

Bibelgrupper:

Kontakt menighetskontoret:
Tlf.....55 59 71 10

Bønnegruppe:

Anders Askeland 90 99 82 84

Cantus:

Skjold kirke - tirsdager 19.45-22.00
Guro Rotevatn Buder 55 59 71 16

Extaxis (Skjold Ten Sing):

Skjold kirke onsdager kl 19.00-21.30
Fredrik Madsen 55 13 03 31
Kjerstin-Marie Vereide.... 55 59 71 15

KRIK – Kristen Idrettskontakt

Skjold skole, gymsalen - søndager fra kl. 18.00
Fredrik Christensen 55 59 71 10

Misjonsforeningen:

Annenhver tirsdag i måneden kl 19.00
(Kontakt kirkekontoret)

Skala:

Danse- og dramagruppe for 6.-8.klas-
singer. Skjold kirke, mandager kl.
18.00-19.30

Skjold kirkekor:

Skjold kirke, mandager kl 18.00-19.30
Dag Høieggen 55 13 11 58

Skjold kirkelag:

Berit Ådland 55 13 37 65
Gerd Dale 55 13 27 29

Skjold menighets internetsider:

Nettredaktør Jan Erik Lien
Steinsvikvegen 440d, 5239 Rådal
telefon..... 55 13 29 52
jan-erik-lien@skjold-kirke.no

Skjold søndagsskole:

Skjold kirke kl. 11.00
Karin S. Volden 55 13 11 99

Steinsvik I - KFUK-speidere:

Skjold kirke, tirsdager
Synnøve Moe Engevik 55 13 67 81

Søråshøgda barnekor:

Søråshøgda skole, tors. fra kl. 17.30
Anita Bjørndal..... 55 13 45 08
Liv Nordal..... 55 13 62 78

1.Nordås KFUM-speidere

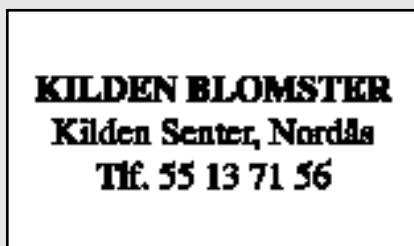
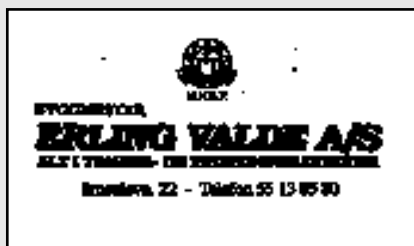
Skjold kirke, onsdager
Knut-Erland Brun 55 13 67 81

Spennende kor-år

Cantus har et spennende kor-år i vente. Før jul skal de selvfølgelig delta på den tradisjonelle julekonserten sammen med Skjold Kirkekor, Skjold Nesttun Janitsjar og Extasis. Men når vi kommer til vårsemesteret, blir det virkelig store utfordringer å ta fatt på. Først kommer Bispespevisitasen i februar hvor Cantus, som så mange andre kommer til å bidra. Deretter er det fransk romantisk musikk som står på programmet. Sammen med Slettebakken Motettkor, Birkeland Kantori og Sotra Reviderte skal Cantus fremføre Messe Solenelle av Louis Vierne. Flott musikk for kor og to orgler, kan korets dirigent, Guro Rotevatn Buder fortelle, og både kormedlemmer og dirigent gleder seg til å ta fatt. Og dersom noen synes dette høres spennende ut, er det mulighet for flere til å være med. Ta i så fall kontakt med Guro Rotevatn Buder i Skjold kirke. ●

Hjelp til å få ut menighetsbladet

Skjold menighet er heldige på mange måter, også ved at mange frivillige engasjerer seg. Allikevel er det bruk for flere, særlig inn mot menighetsbladet. Vi trenger tre, fire personer som kan være med å legge bladet i postkassene. Bladet kommer ut seks ganger i året og det tar normalt 40 – 90 minutter å få jobben gjort. Det avhenger litt av om en velger å bruke bil, og om en kan få med seg en eller to til i familien. En fin liten trimtur kan det også bli. Noen av rutene våre er også blitt så lange at de må deles, da nye boligfelt er kommet til. Ta kontakt med menighetskontoret tlf. 55 59 71 10. ●

Reisebrev fra Afrika:

Ubuntu

«Møter med andre kulturer er først og fremst et møte med seg selv,» er det noen som har sagt. Slik opplevde også jeg turen til Sør-Afrika i oktober.

AV IDAR KLØVNING

Den ble et møte med et sterkt folk, fullt av glede, sang og håp. Tilbake stod jeg som representant for et sosialt handikappet folkeferd fra nord.

Hvordan klarer dere det? Hvordan kan et folk som har opplevd så mye smerte og urett leve ut glede, optimisme og gjestfrihet med en slik intensitet som dere gjør det?

Spørsmålet hang ved meg hele turen. Stadig nye møter med den svarte befolkningen satte mitt bilde av Afrika på prøve. For på TV har vi jo fått presentert sannheten om dette kontinentet. Sult, fattigdom, aids, kriminalitet – alltid kriminalitet. «Gå ikke på gaten i Soweto, dere kan bli slått ned.» Likevel gikk jeg på gaten i Soweto. Og det vil jeg aldri glemme. Her traff jeg barn som med glitrende og forventningsfulle øyne spurte hvem jeg var. Her så jeg smilende mennesker som vinket til meg og kalte meg «brother.» Her møtte jeg trommer, gitarer, sang og dans. De fremførte sin musikk med en smittende kjærlighet. De la sin hånd på min skulder og ba meg stå ved deres side og synge sammen med dem. For vi er ett folk som må hjelpe hverandre slik at verden blir et godt sted å leve. Det var dette som møtte meg i Soweto.

Bedre hus

I en annen bydel i millionbyen Johannesburg, Orange Farm – en uregistrert bebyggelse med blikkskur tett i tett, satt to kvinner i skyggen. Etter ni dagers erfaring med de svarte som bare ville meg vel, gikk jeg bare bort og satte meg ved siden av dem, Coco og Liane het de. Vi delte gleder og sorger om hverandres land og kulturer. Jeg fortalte om minusgrader og mørke, om nordmenns skepsis til andre mennesker.

-Her har knapt noen hvite satt sin fot før, kunne de fortelle.

På spørsmål om hva de syntes om nabolaaget, kunne de oppriktig si at de ikke ønsker å bo noen andre steder. Her har de gode venner og barna har gode lekekamerater. De bare ønsker seg et bedre hus – et hus der ikke vannet strømmer gjennom huset ved første regnskyl, og der taket ikke blåser vekk ved første vindkast. De tok meg med inn i blikkskuret. Det var fint der, ryddig, alt på stell, kjøleskap, kokeplate, kassettpiller, veggene fint dekorert med hjemmelaget pappmasjè.

Systemfeil

Samtidig lever de med urettferdigheten, og den er vanskelig å akseptere. Sør-Afrika er et rikt land. Hvorfor er det slik at noen få tar alle pengene mens mange, mange ikke har det aller mest nødvendige? Her er det definitivt ikke snakk om enkeltmenneskers ansvar og skyld for egen fattigdom eller sykdom. Her er det snakk om en systemfeil.

Tross gleden og styrken i folket henger det mange skygger over landet. Arbeidsledighet på 40 prosent. HIV/Aids. Korrupsjon. Kriminalitet. En gang var aidsproblematikken begrenset til noen (riktignok altfor mange likevel) mennesker som døde i sin beste alder. I dag dør mengder av mennesker, unge, gamle, barn. I enkelte bydeler er 60 prosent av familiene rammet. Bærebjelken i samfunnet, storfamilien, er i ferd med å rakne. I familier står eldstemann på 17 år igjen som familiens overhode, som skal fø uungeflokkene, skaffe hus, sende dem på skole, skaffe inntekt... Det foregår en halvering av antall lærere og helsearbeidere, pga. aids. Det trengs et enormt hjelpeapparat, organisert og uorganisert, for å støtte familiene og enkeltmenneskene det gjelder.

MUSIKK. Livsglade gatemusikere i Soweto spiller opp (bildet over).

Reportasje

De sterke kvinnene

Jeg møtte en kvinne på 75 år. Hun hadde tatt til seg fire aidssyke barn fra gata. De bor nå hjemme hos henne. En annen kvinne, sykepleieren Winnie, også hun 75 år, står opp kl. 6 og besøker 300 husstander med aidssyke før hun er hjemme igjen kl. 19, hver dag. Der vasker hun dem, mater dem, gir medisiner. Basale ting. Hvordan hun klarer det?

-Hvordan kan jeg la være å også gå til nabohuset? Ingen andre går dit. Jeg kan ikke la være.

Det er kvinnene som fortsatt holder landet sammen, tenker jeg.

Felles ansvar

Og heller ikke vi kan la være å bry oss, hjelpe. Dette er det jeg går å tenker på mens jeg vandrer rundt i bydelen med skur på alle sider. Det trengs penger til dette fra oss, fra regjeringen der nede, andre. Mye penger.

Mye av årsaken til problemene er arbeidsledigheten. Det finnes ikke noe som heter arbeidsledighetstrygd. Et arbeidsfør menneske går arbeidsledig fra det er 20 – 60 år uten noen form for offentlig støtte. Noe er galt. En systemfeil.

Etter 10 år med demokrati, og et mye bedre samfunn å leve i, står likevel en ting klart for meg: Apartheid lever fort-

satt, ikke slik som før, men mulighetene er ikke like. De sliter med å la fortiden slippe tak på holdningene i samfunnet.

Kirkens Nødhjelp

Turen var i regi av Kirkens Nødhjelp, en organisasjon som med berettigelse nyter stor respekt i Sør-Afrika. De har ikke selv ansatte som jobber i landet, de gir støtte til ulike samarbeidspartnere som gjør en fantastisk jobb lokalt. Det dreier seg i første rekke om grunnleggende hjelpearbeid i forhold til arbeidsledighet og helsearbeid.

-Det er folket selv der nede som vet best hvordan problemene lokalt kan løses. De gjør en fantastisk jobb, sier Gunnar Kartveit som er Kirkens Nødhjelps regionskonsulent for Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal.

Gleden og håpet sterke

Likevel er det et stolt, gjestfritt folk, de svarte som lever i Sør-Afrika. Jeg spurte Coco og Liane der i skyggen om hva Ubuntu er for noe. Da rettet de seg stolt opp og fortalte.

-Det er at vi ikke lever uten i fellesskap med andre mennesker. Mennesker er en familie som skal støtte hverandre, holde rundt hverandre, ville hverandre vel. Det er ryggraden i vårt folk.

KVINNENE: Coco og Liane forteller stolt om Ubuntu.

PROSESJON: Vi ble invitert til kvinnegudstjeneste, her er vi med i dansen på veg til gudstjeneste.

Plutselig forstår jeg hvorfor de setter seg sammen med hverandre på bussen, selv om det bare er to der, som ikke engang kjenner hverandre. Igjen sitter jeg med en følelse av takknemlighet for dette rause folket, disse sterke kvinnene, gleden og sangen de bærer frem, menn som kvinner. Vi har sannelig mye å lære... ●

Kalender

Søndag 28. november 1.s.i advent

17.00 Lysmesse - Familiegudstjeneste
Matteus 21, 1-9 Vikarprest: Hans
Olav Hole. Speidere og Søråshøgda
Barnekor deltar. Dåp - Nattverd -
Offer til Menighetsarbeid -
Kirkekaffe

Søndag 5. desember 2.s.i advent

11.00 Høymesse. Åpenbaringen 1,4-8
Dåp - Nattverd - Offer til
Maliprojektet. Cantus synger.
Kirkekaffe - Søndagsskolen har
avslutning

Søndag 12. desember 3.s.i advent:

11.00 Høymesse. Matteus 11,2-10.
Dåp - Nattverd - Offer til
Kirkemusikken i Skjold - Kirkekaffe

Søndag 19. desember 4.s.i advent:

11.00 Høymesse. Johannes 1, 19-27
Dåp - Nattverd - Offer til «Gå ut»-
senteret - Kirkekaffe

Fredag 24. desember - Julaften:

14.00 Familiegudstjeneste. Lukas 2,1-14
Søråshøgda Barnekor - Offer til
Kirkens Nødhjelp
16.00 Familiegudstjeneste. Lukas 2, 1-14
Skjold Skoles Musikkorps - Offer til
Kirkens Nødhjelp
23.15 Midnattsmesse. Lukas 2, 1-120
Offer til Kirkens Nødhjelp

Lørdag 25. desember - 1. juledag:

12.00 Høytidsgudstjeneste. Dåp - Natt-
verd - Offer til menighetsarbeidet

Søndag 2. januar Kristi åpenbaringsdag

11.00 Høymesse. Matteus 2, 1-12
Dåp - Nattverd - Offer

Søndag 9. januar 1.s.e.Kr. åpenb.dag:

11.00 Høymesse. Matteus 3, 13-17
Nattverd - Offer - Dåp

Søndag 16. januar Vingårdssøndagen

11.00 Høymesse. Matteus 20, 1-16
Dåp - Nattverd - Offer

Arrangementer i Skjold kirke

Adventskonsert 28. november

20.00 Med Åse Solvi, sopran, Jan Erik
Endresen, tenor, Kammermusikk-
gruppen "Reppen", Kor è Vi med
dirigent Tone Kvam Thorsen. Guro
Rotevatn Buder, piano/orgel.

Julekonsert torsdag 2. desember

21.30 Rune Larsen, Anita Skorgan,
Mariann Aas Hansen, Tore
Endresen. Musikere: Jon-Willy
Rydningen og Olav Torget
Pris pr. billett kr. 275,00. Billetter:
Billettsservice. Telefonbestilling:
815 33 133. Restbilletter selges ved
inngangen. Kr.10,- av hver solgte

billett går til Strømmestiftelsens
arbeid for å utrydde fattigdom i
Afrika. Fokus vil være kvinnerettet
næringsutvikling.

Julekonsert søndag 12. desember

19.00 Med Skjold Nesttun Janitsjar
Cantus - Kirkecoret - Exstas

Søndag 19. desember

18.00 Julekonsert med Sola Fide
21.30 Julekonsert med Sola Fide

Tirsdag, 21. desember

19.30 Julekonsert med June Merete
Baarøy (sang) og Ellen Marie
Mosevoll (orgel/piano). Billetter
kjøpes ved inngangen.
Pris kr. 120,- for voksen
kr. 100,- for barn/stud./pensj.

Tirsdag 28. desember

12-14 Formiddagstreffet har julefest

Lørdag 8. januar

16.00 Juletreff i menighetsalen.
Dette er vår årlige juletreff for
hele familien. Vi håper at mange
barn med foreldre, besteforeldre
og andre finner veien til festen.
Søndagsskolen skal vise frem et
julespill. I tillegg blir det mye god,
hjemmelaget kakemat, leker og
konkurranser for barna, juletre-
gang og julenissebesøk.

Kalender

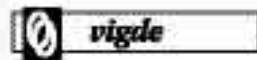

Døpte i Skjold

Markus Brevig Birkeland
Martin Bartnes
Bastian Nordskog Magnussen
Tobias Sekkingstad
Julie Stølen Erstad
Lotte Berg Håkonsen
Martine Langhelle
Victoria Træland
Maria Bianca Nistad Samsonsen
Daniel Rabben Larsen
Vegard Måren Sæle

Døpte i andre kirker

Even Christopher Thoresen Rasmussen,
Laksevåg
Sanne Rayleen Larsen Jamt, Birkeland
Sara Barbrodatter Hansen, Johanneskirken
Lise Melkevik, Storetveit

Vigde i Skjold

Beate Brevig og
Morten Birkeland

Vigde i andre kirker

Björg Stokkeland og
Terje Wilhelm Cook, DNK, i Spania
Siri Lill Dyrkolbotn og
Erik Øvreseth, DNK, i Spania
Hilde Sandvik og Harry Bjørkhaug, Fana

Assa Marie Helgesen
Ada Danielsen
Arne Henriksen
Karla Erikka Krogh
Oddhild Tjore
Sigmund Magnus Rikstad
Ingrid Eidsnes Rødder
Arne Apold Crowo
Otto Brænde